

Overzicht reacties colleges/ambtelijke organisatie op evaluatievragen inzake de Rekenkamer West-Brabant

ALGEMEEN

Het college van **Drimmelen** vindt het belangrijk om aan te geven dat de rekenkamer een instrument is van de gemeenteraad. Daarom gaan zij niet heel diep in op de beantwoording van de vragen.

Het college van **Geertruidenberg** vraagt om stil te staan bij de meer principiële rol van de Rekenkamer.

Vraag 1. Hoe beoordeelt u de planning van de Rekenkamer West-Brabant

Etten-Leur

Allereerst willen wij aangeven blij te zijn met een helder jaarplan waardoor het tijdig duidelijk is welk onderwerp de Rekenkamer binnen onze gemeente gaat onderzoeken. Wanneer een onderzoek wordt gestart, organiseert de Rekenkamer een startbijeenkomst. Hiervoor worden uitgenodigd: de betrokken ambtenaren, de verantwoordelijke portefeuillehouder, de coördinator vanuit Control en de griffier. Tijdens de startbijeenkomst wordt helder aangegeven welke gegevens de onderzoekers nodig hebben en wordt de planning en de haalbaarheid hiervan doorgesproken. Op basis van de startbijeenkomst is helder wat van ons verwacht wordt in het kader van het onderzoek. Nadat de onderzoekers de gegevens verzameld hebben en hiervan een conceptrapport hebben gemaakt wordt het document voor ambtelijk hoor- en wederhoor aangeboden. De Rekenkamer vraagt dan om te checken of de door de Rekenkamer gevonden feiten kloppen en of deze volledig zijn. Na verwerking van de resultaten van het ambtelijk hoor- en wederhoor ontvangt het college het conceptrapport met conclusies en aanbevelingen voor bestuurlijk hoor- en wederhoor. Op basis van de resultaten van het ambtelijk hoor- en wederhoor ontvangt het college het conceptrapport met conclusies en aanbevelingen voor bestuur hoor en wederhoor wordt het rapport definitief gemaakt.

In de praktijk zijn we dat de uitvoering van het onderzoek steeds langer duurt dan bij de start gepland. Hierdoor vindt het hoor- en wederhoor en de oplevering van het definitieve rapport ook later plaats. De communicatie hierover is een aandachtspunt. Vanuit de Rekenkamer worden wij, na de startbijeenkomst, niet actief geïnformeerd over de planning en eventuele wijzigingen hierin.

Geertruidenberg

Over het algemeen wordt vroeg gestart met de startbijeenkomsten voor de onderzoeken. De verwachte doorlooptijden worden niet altijd gehaald maar hierover wordt vooraf wel gecommuniceerd.

Drimmelen

Zie vraag 2.

Oosterhout

De rekenkamer begint hun nieuwe onderzoeksjaar altijd weer tijdig en met een strakke planning. De uitvoering van het onderzoek zelf loopt meestal wel redelijk volgens deze planning. Echter het daadwerkelijk afronden van de uitgevoerde onderzoeken niet. Deze duur altijd veel langer dan vooraf gepland. Vb. het eindrapport van het Rekenkameronderzoek 2019 zou er al op 5 juli moeten liggen. Vandaag de dag (20-1-2020) is de officiële versie nog steeds niet verschenen. Tussentijdse communicatie hierover is er niet tot nauwelijks.

Halderberge

De planning van de onderzoeken kan nog worden geoptimaliseerd. In de meest optimale situatie wordt de keuze van het onderzoeksonderwerp voor het zomerreces in overleg met de raad (of een afvaardiging daarvan) bepaald. Er kan dan vrij snel na het zomerreces een startbijeenkomst worden georganiseerd. De onderzoeksperiode loopt dan grofweg vanaf het vierde kwartaal tot aan het eerste kwartaal van het volgende jaar. Het tweede kwartaal van het volgende jaar kan dan gebruikt worden voor het ambtelijk en het bestuurlijk hoor en wederhoor, zodat aan het einde van het tweede kwartaal het definitieve rapport kan worden geagendeerd voor de gemeenteraad. Het bestuurlijk besluitvormingsproces in onze gemeente duurt doorgaans minimaal zes weken (vanaf collegebesluit naar behandeling in de raad). Bij voorkeur dient het ambtelijk hoor en wederhoor reeds in het eerste kwartaal plaats te vinden, omdat de praktijk uitwijst dat dit over het algemeen best wat tijd vergt dat niet altijd aan de voorkant goed kan worden meegenomen (bijvoorbeeld omdat de planning is gaan verschuiven)

Roosendaal

De Rekenkamer West-Brabant voert met een frequentie van eenmaal per jaar onderzoeken uit in de gemeente Roosendaal. Een gedegen onderzoek kost ook tijd. De planning per individueel onderzoek voor de ambtelijke en bestuurlijke reactie is soms wat kort, daarom het verzoek om hier in de totale planning voldoende aandacht voor te hebben.

Moerdijk

Jaarlijks vindt binnen Moerdijk één rekenkameronderzoek plaats. De opstart van het rekenkameronderzoek vindt altijd plaats aan het begin van het kalenderjaar. De planning is er vervolgens op gericht het onderzoek net voor of na de zomervakantieperiode af te ronden. De ervaring is dat het onderzoek steevast uitloopt (*) en dat het onderzoek (van opstart onderzoek tot eindrapportage) een doorlooptijd heeft van bijna een jaar. Dit heeft gevolgen voor de kwaliteit van het onderzoek. Onderzoeksresultaten zijn soms achterhaald, omdat de uitvoering van het onderzoek in het eerste halfjaar heeft plaatsgevonden en de resultaten pas na een half jaar in de eindrapportage aan de gemeenteraad worden gepresenteerd. Daarnaast komt het de efficiency van de ambtelijke organisatie niet ten goede. De ambtelijke organisatie (betrokken functionarissen) moeten zich steeds opnieuw in het onderzoek verdiepen. Een strakkere sturing op de planning van een onderzoek zou de resultaten van het onderzoek en de efficiency binnen de ambtelijke organisatie ten goede komen.

Bergen op Zoom

-

Vraag 2. Hoe beoordeelt u de rol van de Rekenkamer West-Brabant bij het ophalen van suggesties?

Etten-Leur

Het ophalen van suggesties voor uit te voeren onderzoek vindt plaats bij de gemeenteraad. Wij hebben daar als college en organisatie geen betrokkenheid bij. Agendering van het verzoek om suggesties aan te dragen vindt door de griffie plaats. Wij vinden het overigens prima dat de Rekenkamer suggesties voor uit te voeren onderzoek ophaalt bij de gemeenteraad. Op deze wijze wordt ervoor gezorgd dat er onderzoeken uitgevoerd worden die aansluiten bij de behoeften van de gemeenteraad en die bijdragen aan leren en ontwikkelen binnen onze gemeente.

Geertruidenberg

Vooraf zou o.i. meer afstemming met de ambtelijke organisatie plaats mogen vinden. Zodat onderzoeken meer gespreid plaatsvinden over de ambtelijke organisatie. Zodat niet meerdere jaren achter elkaar hetzelfde cluster met een rekenkamer onderzoek te maken krijgt.

Drimmelen

Deze vraag maar ook de vorige laten zich wat lastig beantwoorden. We zien dat er een rondje wordt gemaakt en dat er keuzes worden voorgelegd aan de gemeenteraad over welk onderzoek te kiezen. Het college ziet hierin een meerwaarde omdat we hierin onszelf kunnen vergelijken met andere gemeenten. Daarnaast ziet het college dat sommige onderzoeken wel een lange doorlooptijd hebben.

Oosterhout

Het college en/of de ambtelijke organisatie zijn hier niet bij betrokken.

Halderberge

Voor ons is niet geheel duidelijk wat met deze vraag wordt bedoeld, maar over het algemeen staat naar ons oordeel de Rekenkamer West-Brabant open voor kritieke en/of suggesties vanuit onze kant.

Roosendaal

Het college c.q. de directie worden niet betrokken bij het ophalen van suggesties. Dit zien we ook als de rol van de gemeenteraad om te bepalen welke onderwerpen onderzocht gaan worden.

Moerdijk

Het college en de ambtelijke organisatie worden niet betrokken bij het ophalen van onderzoeksuggesties. Dit is een proces tussen de gemeenteraad en de Rekenkamer. Eerst wanneer de Rekenkamer het onderzoeksonderwerp van het komend jaar bepaald heeft, worden college en ambtelijke organisatie hiervan op de hoogte gesteld.

Advies aan de Rekenkamer is om- evenals te doen gebruikelijk een aantal jaren geleden- tijdens het voortraject te schakelen met de ambtelijke coördinator binnen de gemeentelijke organisatie. Dit, om op te vragen welke items reeds onderwerp van onderzoek zijn (geweest) binnen de organisatie. Dit voorkomt dat een rekenkameronderzoek opnieuw ingaat op een onderwerp dat al door de ambtelijke organisatie is onderzocht (bijv. Rekenkameronderzoek Inkoop in 2018/2019) of gaande is. Naast inefficiency werkt dit (binnen de organisatie) ook onderzoeksmoeheid in de hand.

Bergen op Zoom

-

Vraag 3 Hoe beoordeelt u de afstemming van de Rekenkamer West-Brabant met uw college en met de ambtelijke organisatie bij de uitvoering van onderzoeken?

Etten-Leur

Zoals aangegeven bij vraag 1 kan de afstemming over de planning soms beter. Voor het overige is de afstemming over het algemeen goed.

Geertruidenberg

Goed, met name door te beginnen met een toelichtende startbijeenkomst wordt ambtelijk als prettig ervaren.

Drimmelen

Er vindt vooral afstemming plaats met de ambtelijke organisatie over de uitvoering van de onderzoeken. Het college wordt hiervan via de gemeentesecretaris op de hoogte gebracht.

Oosterhout

Rechtstreeks contact tussen Rekenkamer en college is er niet, dit loopt uitsluitend via de ambtelijke contactpersoon. Onderstaande opmerking is dus uitsluitend vanuit de ambtelijke organisatie.

De gezamenlijke aftrap (Rekenkamer, onderzoeksbureau, betreffende poho en betrokken ambtenaren) van het uit te voeren onderzoek wordt goed gewaardeerd. In 2019 was het contact tussen het onderzoeksbureau en de ambtelijk contactpersoon binnen de gemeente goed. Alleen is het proces tussen de uitvoering van het onderzoek binnen de gemeente zelf en het uiteindelijk verschijnen van (concept)rapportages vaak een (langdurende) blackbox. Of dit ligt aan het onderzoeksbureau of de Rekenkamer is ons niet bekend.

Halderberge

De afstemming met de Rekenkamer West-Brabant verloopt over het algemeen naar tevredenheid. Er is daar waar nodig/gewenst altijd ruimte om in de planning rekening te houden met (bijzondere) omstandigheden (bijvoorbeeld ziekte van een beleidsmedewerker die betrokken is bij het onderzoek). De contacten die wij onderhouden met de secretaris van de Rekenkamer West-Brabant ervaren wij als prettig en constructief.

Roosendaal

Bij de introductie van een onderzoek vindt steeds een kick off- bijeenkomst plaats, waarbij in aanwezigheid van de portefeuillehouder, verantwoordelijke directeur en betrokken ambtenaren de verwachtingen over een weer worden afgestemd.

Concerncontrol is door de directie aangewezen als vast aanspreekpunt voor zowel de secretaris van de rekenkamer als de onderzoeksleider. Dit functioneert wat ons betreft naar tevredenheid.

Moerdijk

Ten opzichte van de vorige evaluatie (2016) is de communicatie met en afstemming door de Rekenkamer over/gedurende de uitvoering van de onderzoeken aanzienlijk verbeterd. De secretaris van de Rekenkamer informeert het college en de ambtelijke organisatie actief over de stand van zaken van het onderzoek, (eventuele) vertraging, termijn van aanlevering rapportages e.d.

Punt van aandacht is de communicatie met/door het onderzoeksbureau dat door de Rekenkamer voor het onderzoek ingehuurd wordt. Deze communicatie (onderzoeker(s)- ambtelijke organisatie) loopt niet altijd even soepel en efficiënt, met name wanneer er meerdere onderzoekers vanuit één onderzoeksbureau bij het onderzoek betrokken zijn. Wellicht dat de Rekenkamer hier meer aandacht voor kan hebben.

Bergen op Zoom

-

Vraag 4 Hoe beoordeelt u het proces van hoor- en wederhoor van de Rekenkamer West-Brabant?

Etten-Leur

Het proces loop in het algemeen soepel. Wel is soms de reactietermijn te kort.

Zoals aangegeven, worden wij niet actief geïnformeerd over de planning. Op enig moment wordt, meestal onaangekondigd, de nota van bevindingen en later het conceptrapport aangeboden in het kader van hoor- en wederhoor. Het reageren op de rapportage binnen de gestelde termijn is hierdoor moeilijk te realiseren, omdat we (Control en de bij het onderzoek betrokken collega's voor wat betreft de nota van bevindingen en het conceptrapport en het college voor wat betreft het conceptrapport) hier vooraf niet op kunnen plannen.

Geertruidenberg

Het proces wordt overwegend als goed ervaren, wel zijn de reactietermijnen soms aan de korte kant op het bestuurlijk traject.

Drimmelen

Dit beoordeelt het college als prettig en waardevol. Er is voldoende ruimte om vanuit het college te reageren op de resultaten ect.

Oosterhout

Dit verloop goed. Er is direct contact tussen de secretaris van de Rekenkamer en de ambtelijk contactpersoon binnen de gemeente over de ambtelijke hoor- en wederhoor. In onderling overleg wordt een termijn gesteld waarbinnen gereageerd kan worden. Bij het onderzoek in 2019 is vervolgens ook nog contact geweest tussen het onderzoeksbureau en de ambtelijk contactpersoon over de verwerking van de reacties die ambtelijk gegeven zijn op de nota van bevindingen. Beide elementen (overleg over reactietermijn en terugkoppeling op ambtelijke hoor- en wederhoor) vinden wij belangrijk en worden hoog gewaardeerd.

Ook de termijn waarop het college kan reageren op het conceptrapport wordt in goed onderling overleg bepaald.

Halderberge

In de planning mag er wat ons betreft wat meer rekening worden gehouden met de duur van dit proces. Het ambtelijk hoor en wederhoor vergt over het algemeen wat meer tijd dan waarmee vooraf rekening wordt gehouden. Dat is mede afhankelijk van het onderzoeksonderwerp en de dikte van het rapport. Daarbij wil ik gelijk meegeven dat de kwaliteit en de kwantiteit van de rapportages nogal eens verschillen (dat is mede afhankelijk van het extern ingehuurde onderzoeksbureau en onderwerp). Persoonlijk geef ik de voorkeur aan een beknopt rapport van bevindingen met conclusies en aanbevelingen op hoofdlijnen. Immers de raad stuurt ook op hoofdlijnen en niet op detailniveau.

Roosendaal

Het proces hoor- en wederhoor kent zowel een ambtelijke als een bestuurlijke variant. Het ambtelijke hoor- en wederhoor heeft betrekking op de feitenrapportage; de bestuurlijke reactie ziet net name toe op de conclusies en aanbevelingen. Het aspect van hoor- en wederhoor past binnen de eisen, die aan een verantwoord onderzoekstraject zijn te stellen.

Waar wij echter wel een kanttekening bij willen plaatsen zijn de door de rekenkamer gehanteerde reactietermijnen. Teneinde tot een afgewogen reactie (eerst ambtelijk en vervolgens bestuurlijk) te kunnen komen, dient deze integraal met alle betrokkenen te worden afgestemd en vervolgens het reguliere besluitvormingstraject te doorlopen.

Dat kost soms 1 of 2 weken meer tijd dan ons is gegund. Uiteraard verzoeken wij tevoren om uitstel als wij aan zien komen dat we niet tijdig kunnen reageren maar een iets ruimere reactietermijn zou ons in de toekomst welkom zijn. Bij de vorige evaluatie in 2016 hebben we hier ook aandacht voor gevraagd.

Moerdijk

Het proces van hoor- en wederhoor verloopt sinds enkele jaren naar tevredenheid. De Rekenkamer heeft standaard-termijnen vastgesteld voor de ambtelijke hoor- en wederhoor op het rapport van bevindingen alsmede voor de bestuurlijke reactie op de concept-rapportage. De secretaris van de Rekenkamer neemt voorafgaand aan de verzending van de rapportages naar de gemeente, altijd contact op met de vraag of deze termijnen gehaald kunnen worden. Zo niet, wordt een langere termijn gegeven voor het reageren. Deze wijze van werken komt de kwaliteit van de gemeentelijke reacties ten goede.

Bergen op Zoom

-

Vraag 5 Open vraag: wat wilt u nog meegeven aan de Rekenkamer West-Brabant?

Etten-Leur

- a. Maakt de gegevensuitwisseling veiliger door bijvoorbeeld gebruik te maken van een beveiligde website voor informatie-uitwisseling/uploadportaal
- b. Maakt conclusies visueel, zodat in één oogopslag duidelijk is in hoeverre we aan de norm voldoen.
- c. Leg in de rapportage meer focus op leren en verbeteren door bijvoorbeeld benoemen van oorzaken en het classificeren van risico's. Dit vergroot het draagvlak voor de genoemde aanbevelingen en helpt bij prioriteren. In de huidige situatie is de rapportage gericht op het toetsen van de norm en zijn de aanbevelingen algemeen van aard.

Geertruidenberg

- a. Indien mogelijk spreiding van de opeenvolgende rekenkameronderzoeken over de verschillende gemeentelijke beleidsterreinen.

Drimmelen

- a. Het college ervaart het als zeer prettig dat de leden van de rekenkamer aanwezig zijn en het woord voeren bij het bespreken van de onderzoeksresultaten in de gemeenteraad. Dit maakt dat het college zuiver in haar rol kan blijven.
- b. Het college constateert dat de afgelopen jaren de kwaliteit van de onderzoeken dusdanig was dat aanbevelingen voldoende helder, gedragen en van kwaliteit zijn dat deze ook overgenomen worden. Dit was in het verleden anders. Dit wordt nu als prettig ervaren.

Oosterhout

Wij zouden ervoor willen pleiten om bij het ophalen van suggesties voor onderzoeken ook het college en de ambtelijke organisatie te betrekken. De capaciteit om audits/onderzoeken uit te voeren is schaars. De raad heeft de accountant, de Rekenkamer en de uitkomsten van 213a onderzoeken). De capaciteit van de Rekenkamer zou daarom ook mogelijk efficiënter ingezet kunnen worden (lees: meer toegevoegde waarde kunnen hebben) als er een brede inventarisatie van mogelijke onderzoeksonderwerpen wordt georganiseerd.

Halderberge

Wat wij de Rekenkamer West-Brabant willen meegeven als proef: ga eens na bij de raad –zonder vooraf een lijst met mogelijk te onderzoeken onderwerpen aan te leveren- welke onderwerpen er bij de raad leven. Op dit moment bepaalt de rekenkamer vooraf het te onderzoeken onderwerp (of beter: lijst met mogelijk te onderzoeken onderwerpen). Hiermee bestaat de kans dat er een onderwerp gekozen wordt dat nog wel het beste aansluit bij de voorkeuren van de raad (sub-optimaal), maar als de raad zelf het onderwerp zou mogen bepalen zou er wellicht een ander onderwerp gekozen zijn dat dat nog beter aansluit bij de voorkeur van de raad (optimaal). Op deze wijze kan er nog meer maatwerk geleverd worden.

Roosendaal

We hebben geen aanvullende opmerkingen.

Moerdijk

- a. De Rekenkamer is niet altijd even kritisch op het resultaat van het onderzoeksbureau (kwaliteit van de rapportage). Bij sommige rekenkameronderzoeken heeft de ambtelijke organisatie onnodig veel tijd moeten besteden aan het herschrijven van interviewverslagen en corrigeren van rapport van bevindingen (hoor en wederhoor). Voorbeeld: rekenkameronderzoek Inkoop in 2018/2019. De eerste versie van het rapport van bevindingen voldeed niet aan de gewenste verwachtingen: onleesbaar, sloot niet aan op het normenkader e.d. In samenspraak met de Rekenkamer en de ambtelijke organisatie

heeft het onderzoeksbureau het rapport verbeterd. Vervolgens is in een gezamenlijk overleg tussen de (toenmalige) gemeentesecretaris, de concerncontroller, de ambtelijke coördinator en leden van de Rekenkamer, dit proces geëvalueerd en zijn afspraken gemaakt voor de toekomst om dit te voorkomen. Het in 2019 uitgevoerde rekenkameronderzoek mbt Toezicht en Handhaving is overigens goed verlopen.

- b. De rekenkameronderzoeken zijn over het algemeen onderzoeken die bij meerdere gemeenten uitgevoerd worden/zijn. Vaak zijn het daardoor vrij algemene onderzoeken met universele aanbevelingen ("knippen en plakken"). De eigenheid van de gemeente(problematiek) komt daardoor soms in het gedrang. Dit is ook in de enquête onder de raadsleden aangegeven.

Bergen op Zoom

Er wordt ambtelijk een goede samenwerking ervaren. Ook met de bureaus die worden ingeschakeld. Enig opmerkingen omtrent de planning is dat dit niet in overleg gaat. Als er vlak voor de vakantieperiode bijv. binnen 3 weken gereageerd moet worden is dat lastig. Hetzelfde geldt ook voor stukken die aan het college moeten worden voorgelegd. Dan is minimaal al twee weken nodig om het überhaupt in het college behandeld te kunnen krijgen. Overleg zou hierbij helpen. In dit kader kan overigens wel gezegd worden dat dit in goede harmonie met de secretaris (van de rekenkamer) gaat.